

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катарага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун–т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково–дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально–правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально–процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high–quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВОЛОС Владислав.....	381
ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ТА ФІКСАЦІЇ ЦИФРОВИХ СЛІДІВ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ	
ВОЛОШИНА Владлена.....	384
ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	
ГОНЧАРУК Владислава.....	387
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ДЖЕРЕЛО КРИМІНАЛІСТИЧНИХ СЛІДІВ: ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗСЛІДУВАННЯ ТРАФІКІНГУ	
ГРЕБЕНЮК Сергій, КУШНІРЕНКО Наталія.....	391
СУДОВО–ДАКТИЛОСКОПІЧНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕВІПІЗНАНИХ ТРУПІВ ТА ЇХ ОСТАНКІВ ЗА ЦИФРОВИМИ ЗОБРАЖЕННЯМИ ВІДБИТКІВ ПАЛЬЦІВ РУК ІЗ БІОМЕТРИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ	
ГРИНЕВИЧ Вікторія.....	397
МІЖ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА ВЕРХОВЕНСТВОМ ПРАВА: ПРАВОВІ Й ЕТИЧНІ МЕЖІ ЗАСТОСУВАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	
ДРИГА Єлизавета.....	401
ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ЗАВТУР Віктор.....	406
ЦИФРОВИЙ ОБШУК У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНОЇ МОДЕЛІ	
ЗАГОРОДНІЙ Ігор.....	412
АЛГОРИТМІЗАЦІЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З МОЖЛИВОСТЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗКРИТТЯ ТЯЖКИХ ТА ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
ЗАГОРОДНІЙ Віктор.....	419
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КЕРІВНИКА НА ЗАВЕРШАЛЬНОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	

ЗГОДА Юлія.....	423
ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КОРИСЛИВИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ	
КІЛІМІЧЕНКО Сергій.....	428
ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ	
КІЛІМІЧЕНКО Христина.....	434
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ВЧИНЕНИХ ЖІНКАМИ	
КОВИРШИН Віктор.....	439
СПЕЦИФІКА ЗАТРИМАННЯ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
КОЛОДІН Денис, КОЛОДІНА Анна.....	442
ДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СИСТЕМУ ЗАСОБІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ	
КУЗНЕЦОВА Людмила.....	446
ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЗГАДКИ ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ У ВИПАДКАХ ВИНЕСЕННЯ РІШЕННЯ ПРО СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	
КРИВДА Людмила.....	450
ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
МАКСИМЧУК Іван.....	453
ВПЛИВ ПРЕДМЕТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
МУНТЯНУ Юліан.....	458
АНАЛІЗ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ У ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАХОПЛЕННЯ ТА УМИСНОГО ВБИВСТВА ЗАРУЧНИКІВ	
НЕЧИПОРУК Володимир.....	461
ДИСТАНЦІЙНІ ДОПИТИ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ФОКУСІ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33609>

Згода Юлія

*аспірантка кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології
Національного університету «Одеська юридична академія»*

м. Одеса, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-3810-170X>

e-mail: zghda.yuliia@onu.edu.ua

ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КОРИСЛИВИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

У тезах проаналізовано обстановку вчинення корисливих злочинів в умовах воєнного та надзвичайного стану. Розкрито вплив специфічних безпекових, соціальних та управлінських чинників на механізм злочинів. Обґрунтовано необхідність адаптації криміналістичних методик до сучасних реалій для ефективного розслідування.

Ключові слова: обстановка злочину, корисливі злочини, воєнний стан, надзвичайний стан, криміналістична характеристика, розслідування.

Zghda Yuliia

*postgraduate student of the Department of Criminalistics, Forensic
Examinations and Polygraphology,
National University «Odesa Law Academy»,
Odesa, Ukraine*

THE SETTING OF COMMITTING ACQUISITIVE CRIMES UNDER MARTIAL LAW OR STATE OF EMERGENCY

The theses analyze the setting of committing acquisitive crimes under martial law and a state of emergency. The influence of specific security, social, and administrative factors on the mechanism of crimes is revealed. The necessity of adapting forensic methodologies to modern realities for effective investigation is substantiated.

Keywords: crime setting, acquisitive crimes, martial law, state of emergency, forensic characterization, investigation.

Обстановка вчинення корисливих злочинів є багатогранним криміналістичним явищем, яке по-різному тлумачиться науковцями та включає різні складові елементи. Так, на думку В.А. Динту, вона формується під впливом матеріального, мікросоціального та морально-психологічного середовища, в якому відбувається підготовка, реалізація та приховування злочину [2]. Такий підхід дозволяє зрозуміти, що аналіз обстановки не може обмежуватися лише зовнішніми умовами, а має враховувати й психологічні чинники, які визначають поведінку суб'єктів злочину.

У контексті корисливих злочинів в умовах воєнного та надзвичайного стану аналіз обстановки набуває особливого значення. З одного боку, вона ускладнюється динамічними змінами безпекового середовища, правовими обмеженнями та соціально–економічними кризами. З іншого – саме ці фактори можуть виступати як сприятливим ґрунтом для вчинення злочину, так і стримуючим елементом у разі ефективного контролю. Тому криміналістичний аналіз обстановки корисливих злочинів у воєнних реаліях вимагає урахування не лише традиційних складових (часу, простору, матеріального середовища), але й специфічних умов, зумовлених війною: обмеження свободи пересування, посилені заходи охорони, психологічний тиск на населення та підвищений рівень недовіри в суспільстві.

У своїх дослідженнях В.Д. Берназ виокремлює структурні елементи обстановки вчинення кримінальних правопорушень, серед яких: матеріальне середовище (час, місце, об'єкт посягання, макро– та мікропогодні умови); організаційно–управлінське середовище (виробничо–функціональні об'єкти, діяльність правоохоронних структур); а також соціально–психологічне середовище (мікроклімат у трудовому колективі, система ціннісних орієнтацій, психологічна атмосфера у місці проживання) [1]. Такий підхід свідчить про багатofакторність обстановки злочину, де взаємодіють як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники.

У наукових дискусіях простежується різноманіття позицій щодо наповнення цього поняття. Одні дослідники роблять акцент переважно на матеріальних елементах, інші вважають необхідним врахування не лише об'єктивних, а й суб'єктивних параметрів. Також існує підхід, згідно з яким обстановка охоплює соціологічні, політичні, географічні, природно–кліматичні, виробничі та інші фактори, що формують умови об'єктивної реальності [6, с. 99–112]. Водночас, у науковій літературі недостатньо досліджено питання взаємозв'язку між обстановкою злочину та умовами його вчинення.

Здійснюючи криміналістичний аналіз корисливих злочинів в умовах воєнного та надзвичайного стану обстановка набуває особливого значення. Війна чи надзвичайна ситуація змінюють матеріальне середовище (наприклад, руйнування інфраструктури, обмеження доступу до ресурсів), трансформують організаційно–управлінські механізми (зростання ролі військових адміністрацій, перевантаження правоохоронної системи), а також радикально впливають на соціально–психологічний клімат (підвищений рівень тривожності, зростання недовіри, деформація ціннісних орієнтацій).

Аналіз воєнного та надзвичайного стану у контексті розслідування корисливих злочинів доцільно здійснювати через три взаємопов'язані аспекти: правову регламентацію цих режимів, їх криміналістичне значення та особливості як специфічної обстановки вчинення і розслідування злочинів.

Насамперед воєнний та надзвичайний стан мають чітке нормативно–правове закріплення у законодавстві України. Правові засади запровадження та функціонування воєнного стану визначаються Конституцією України [3], Законом України «Про правовий режим воєнного стану» [4], а також низкою підзаконних актів, що регламентують діяльність органів державної влади, військового командування та правоохоронних органів у період збройної агресії або загрози нападу. Надзвичайний стан регулюється Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» [5] і запроваджується у випадках виникнення надзвичайних ситуацій природного або техногенного характеру, масових заворушень, спроб насильницької зміни конституційного ладу чи інших загроз державній безпеці. Обидва правові режими передбачають можливість тимчасового обмеження окремих прав і свобод громадян, встановлення спеціального порядку управління територіями, розширення повноважень органів державної влади та правоохоронних структур, а також залучення військових формувань до забезпечення правопорядку. Для кримінального провадження ці режими мають значення, оскільки вони впливають на організацію діяльності органів досудового розслідування, порядок взаємодії різних суб'єктів та умови реалізації процесуальних повноважень.

З криміналістичної точки зору воєнний і надзвичайний стан виступають специфічним фактором, що суттєво впливає на механізм злочинної діяльності та на процес її розслідування. У таких умовах відбувається трансформація криміногенної ситуації, що проявляється у зростанні кількості корисливих злочинів, появі нових способів їх вчинення та активізації організованих злочинних груп. Дестабілізація економічних процесів, переміщення населення, руйнування інфраструктури, дефіцит окремих ресурсів та послаблення контролю з боку державних інституцій створюють додаткові можливості для незаконного заволодіння майном, гуманітарною допомогою, бюджетними коштами, військовим майном або іншими матеріальними цінностями. У таких умовах криміналістичне значення воєнного чи надзвичайного стану полягає в тому, що він стає одним із елементів криміналістичної характеристики злочину, оскільки впливає на спосіб його підготовки, вчинення та приховування, а також на формування слідової картини.

Особливу роль зазначені правові режими відіграють як обстановка вчинення злочину. Як вже зазначалося вище, у криміналістиці обстановка традиційно розглядається як сукупність умов, у яких відбувається злочинна діяльність і здійснюється її розслідування. Воєнний або надзвичайний стан формує специфічну соціальну, організаційну та інформаційну ситуацію, яка безпосередньо впливає на поведінку злочинців і потерпілих, а також на можливості правоохоронних органів [7]. До характерних рис такої обстановки належать підвищений рівень соціальної напруженості, значні переміщення населення, зниження рівня контролю за окремими сферами господарської діяльності, використання воєнних або кризових умов для маскування злочинних

дій. Крім того, можуть виникати труднощі з доступом до місця події, фіксацією слідів, проведенням експертних досліджень, а також із забезпеченням належної взаємодії між різними правоохоронними структурами.

В умовах воєнного стану до зазначених факторів додаються бойові дії, небезпека для учасників кримінального провадження, руйнування транспортної та комунікаційної інфраструктури, тимчасова окупація окремих територій, що ускладнює збирання та перевірку доказів [8]. Надзвичайний стан також може створювати подібні ускладнення, особливо коли він запроваджується у зв'язку з масштабними катастрофами або масовими заворушеннями. У таких умовах особливого значення набувають гнучкість криміналістичних методик, використання сучасних технічних засобів фіксації доказів, активна взаємодія між правоохоронними органами, військовими формуваннями та іншими державними структурами.

Таким чином, воєнний та надзвичайний стан мають комплексне значення для криміналістики та практики розслідування корисливих злочинів. Вони виступають одночасно правовою категорією, що визначає особливий режим функціонування держави, фактором, який впливає на криміногенну ситуацію, і специфічною обстановкою вчинення та розслідування злочинів. Урахування цих особливостей є необхідною умовою формування ефективних криміналістичних методик та організації діяльності органів досудового розслідування в сучасних умовах.

Перелік використаних джерел:

- 1.Берназ В. Д. До питання про поняття обстановки вчинення крадіжок майна на морському транспорті. Криміналістика та судова експертиза. 1985. № 3. Київ: Вища школа, С. 44–47.
- 2.Динту В. А. Обстановка злочину як об'єкт пізнання. Актуальні проблеми держави і права. URL: <http://www.apdp.in.ua/v69/62.pdf>
- 3.Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96–вр#doc_info
- 4.Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389–VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389–19#doc_info
- 5.Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550–III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550–14#doc_info
- 6.Чучко С. В. Розслідування шахрайства при купівлі–продажу товарів через мережу Інтернет : дис. док–ра філософії. 081 – Право; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро, 2021. 276 с.
- 7.Шрамко С. С., Калініна А. В., Злочинність в Україні: яка вона є під час війни і якою може бути у післявоєнний час? Питання боротьби зі злочинністю. № 44. 2022. С. 98–106

8. Янішевська К. Д. Деякі аспекти латентності кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованих та деокупованих територіях. Юридичний науковий електронний журнал. № 11. 2022. С. 611–614